

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Basisschool Tiliander

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Basisschool Tiliander

Datum bezoek: 12 november 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Karin Vaessen

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: *Dhr Ladjia Jiran (directeur), mw Karin Annink en mw Sandrine Busch (interne begeleiders), mw Sanne Riemers (leerkracht groep 7), mw Anouk Pickhard (consulent plein 013) en Jeroen Donze (ouder)*
- observaties bij enkele lessen: klas 1 (groep 3; juf Annemiek) Tekenles, klas 4 (groep 6; juf Renske) Rekenen en klas 6 (groep 8, juf Heleen) spelling.
- een teamgesprek - aanwezig waren: *groot (en representatief) deel van het team, werkzaam op de donderdag.*

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoeften.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte karakterisering van de school

Basisschool Tiliander is een kleine school; een vrije school die werkt vanuit de Antroposofie. Twee jaar geleden is de school door dezelfde auditor bezocht en beschreven. Voor een uitgebreide beschrijving van de school wordt dan ook verwezen naar het rapport uit 2013. Alleen daar waar er verschillen zijn ten opzichte van 2013 of zich nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan wordt dat in dit rapport van 2015 beschreven.

De school is groeiend in haar leerlingaantallen en de verwachting is dat deze groei zich de komende jaren verder (sterk) gaat doorzetten. Er wordt momenteel een nieuwe wijk (gezinswoningen) vòòr de school gebouwd en er komt een onderdoorgang vanaf het station, waardoor deze school en de wijk veel meer bij het centrum gaat horen.

Wat wel veranderd is dat basisschool Tiliander geen eenpitter meer is, maar onder Stichting Pallas is gaan vallen (bestaande uit 16 vrije scholen uit zuid- Nederland). Dit heeft diverse gevolgen gehad, zoals gezamenlijke deskundigheidsbevordering (bijvoorbeeld voor rekenen). De financiële back-up is nu ook steviger.

Na 2013 hebben zich geen grote veranderingen voorgedaan; zowel volgens de gesprekspartners in het interview als de indruk van de auditor. Wel is het zo dat de zorg beter geïmplementeerd is, dat de vele veranderingen van afgelopen jaren beter geborgd zijn in het schoolbeleid en dat de school gegroeid is in hun kwaliteit van de zorg en begeleiding. De Plusklas (intern) is ook verder uitgebreid.

De aparte groep Peronniek (een van de drie Parelklassen in Tilburg) is nog steeds in de school aanwezig (al sinds 13 jaar). Omdat deze groepen nu echter volledig vallen onder verantwoordelijkheid van het SWV is deze voorziening niet in deze audit betrokken. Dit zou het beeld van de school immers enorm vertekenen. Wel geeft de school nog steeds aan dat zij de Peronniek-groep als een enorme meerwaarde zien voor de integratie van beide groepen kinderen. Ook kunnen kinderen van Tiliander waar nodig nog altijd terecht op Peronniek, al wordt daar wel meer dan vroeger een plan en structuur opgezet. Ook is het zo dat de expertise van Peronniek waar nodig gedeeld wordt met basisschool Tiliander.

Tot slot wordt vermeld dat het rapport in 2013 is goed ontvangen door de school. Het daar geschetste beeld van een netwerkschool was herkenbaar voor de school.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroegde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☒ meer homogeen
- ☐ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van basisschool Tiliander weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

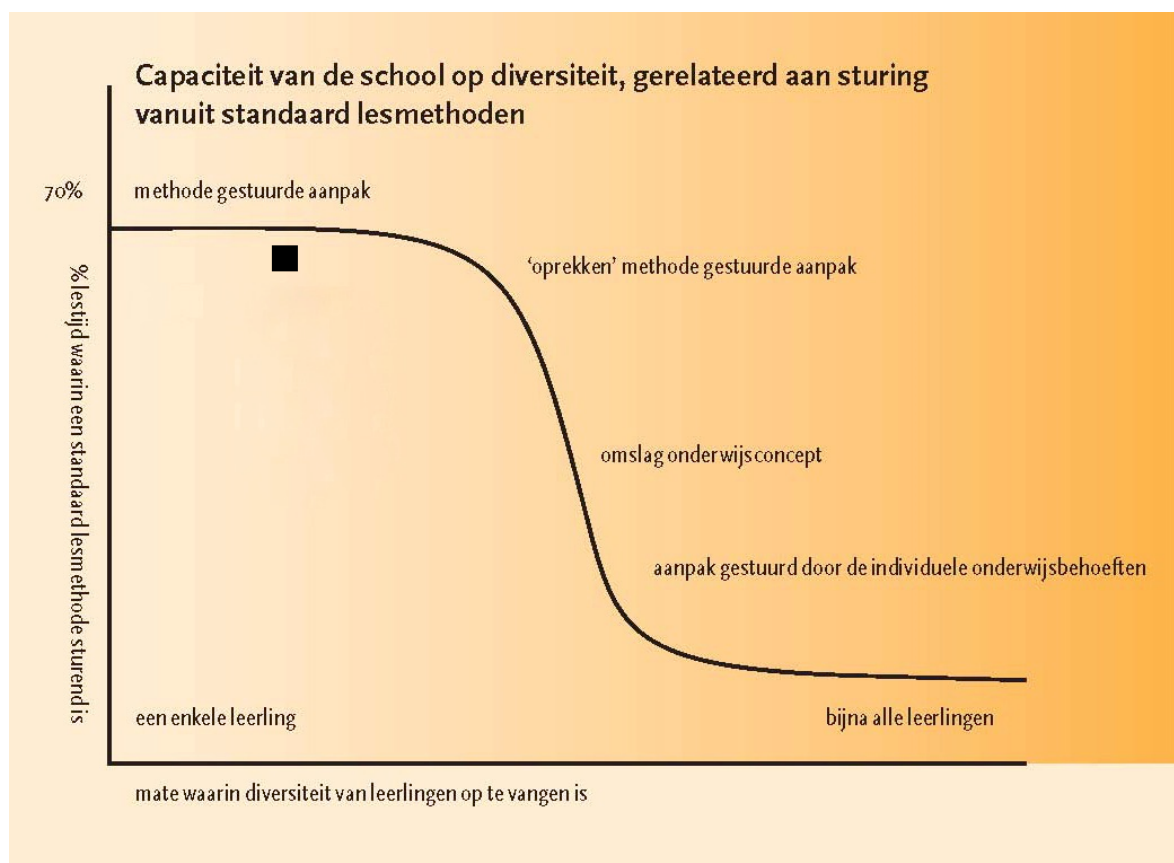
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Basisschool Tiliander bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☒ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☐ extra 'handen' in de klas
- ☒ Onderwijsmaterialen (zie opsomming in rapport)
- ☒ de ruimtelijke omgeving (met name door de aanwezigheid van de voorzieningen van de Peronniek groep)
- ☐ specialistische expertise
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een netwerkschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☐ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

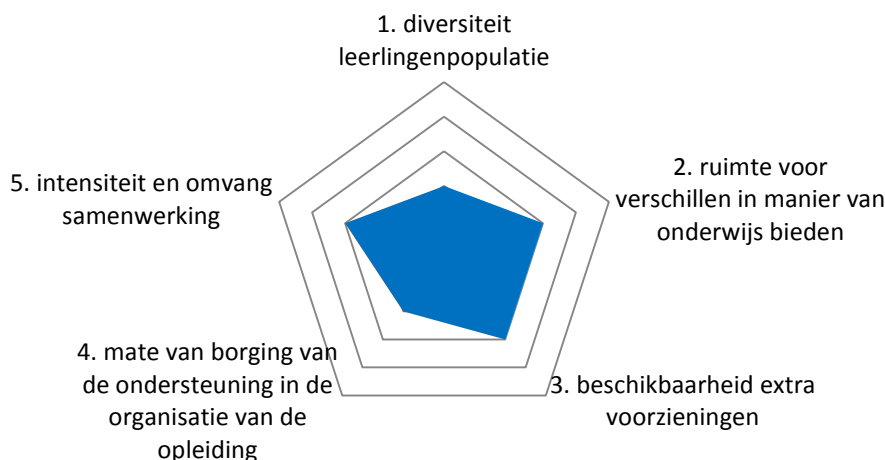
Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is basisschool Tiliander te karakteriseren als een **netwerkschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De leerlingpopulatie van basisschool Tiliander is vergeleken met andere Nederlandse scholen als meer homogeen aan te duiden. In zijn algemeenheid gaat het om een 'witte' school, met redelijk veel hoog opgeleide ouders. Het aantal gewichtenleerlingen is nagenoeg nul. Ook het aantal anderstalige leerlingen is heel klein. Men ervaart het aantal leerlingen met een extra zorg op gedrag als klein (minder dan 20 %) en het aantal leerlingen met een extra zorg in het verwerken van informatie als matig (tussen de 20 en de 40 % van de leerlingen). Opgemerkt wordt wel dat de populatie van de school langzaam aan het veranderen is. De school wordt steeds meer een wijkschool en een afspiegeling van de wijk, waardoor de populatie van basisschool Tiliander ook steeds gemêleerder wordt. Vroeger trok de school vooral ouders die de Antroposofie aanhingen, nu kiezen ouders ook voor de school om andere redenen.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Het onderwijsconcept van basisschool Tiliander is gebaseerd op de Antroposofie en daardoor sterk jaarklassengebonden. Visie is dat kinderen zich in hun leeftijdsgroep allemaal op dezelfde wijze ontwikkelen en vandaar dat men deze groep zoveel mogelijk bij elkaar wil houden. De school wil dan ook bewust niet klassedoorbrekend werken. Men hecht sterk aan klassikale instructie, wat ook duidelijk zichtbaar was bij de observaties. De leerkracht is sterk sturend. De leerkracht groeit verder zes jaar mee met de klas. Leerlingen krijgen wel diverse vaklessen, zodat zij kunnen wennen aan andere leerkrachten.

Het periode onderwijs (9-11 uur) is erg belangrijk op de school. Daarin vindt ook de centrale instructie plaats. In die uren werkt de school aan de vrije school-leerlijnen en doelen (waar de inspectie dan weer streng op toekijkt). Na 11 uur oefenen de kinderen op niveau; de school werkt met drie aanpakken. In die tijd wordt ook gewerkt met de groepsplannen. Vroeger maakte de leerkrachten zelf allerlei materialen, maar nu destilleert men dat uit bestaande methodieken (bijvoorbeeld: Zo leer je kinderen lezen en spellen, Tekstverwerken, Rekenrijk of Slagwerk).

Naast rekenen en taal biedt de school een veelzijdig aanbod om de brede ontwikkeling van leerlingen te stimuleren.

De school is nog in ontwikkeling als het gaat om handelingsgericht werken en het werken in niveaus. Zo zijn er nu groepsplannen voor rekenen, voor taal zijn deze nog in ontwikkeling.

Tot slot wordt opgemerkt dat de (interne) Plusklas op basisschool Tiliander zich de afgelopen jaren verder heeft ontwikkeld (in kwaliteit en in omvang) en dat men er nu definitief voor gekozen heeft om dit per klas aan te bieden.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Bij de observaties waren weinig voorbeelden van samenwerkend leren te zien. Ook de ib-ers geven aan dat dit een gewenst punt voor ontwikkeling van de school is. Bekeken kan worden hoe coöperatieve werkvormen meer structureel toegepast kunnen worden, om leerlingen nog sterker van elkaar te laten leren en ze zo nog meer betrokken te maken bij hun eigen leerproces. Dit kan bijvoorbeeld door het maken van een overzicht van de meest gebruikte werkvormen, door het aandacht daaraan te besteden op teambijeenkomsten/scholing en door bij elkaar in de lessen te gaan kijken. Het onderwijs op Tiliander kan verder gedifferentieerd worden door het HGW verder te versterken en in alle klassen en bij alle leerkrachten toe te werken naar groepsplannen, niet alleen voor rekenen maar ook voor taal. Tweede suggestie is om nog beter te kijken naar de aanwezige expertise in het team en deze beter te benutten in het brede aanbod van lessen.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Basisschool Tiliander heeft extra voorzieningen op het gebied van aanvullende materialen en ruimtelijke voorzieningen. De deskundigheid kan indien nodig van Peronniek gehaald worden.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Nagegaan zou worden of de extra handen in de klas uitgebreid kunnen worden in de vorm van bijvoorbeeld stagiaires. Op deze manier heeft de leerkracht o.a. zijn handen vrij om extra zorg te bieden. De school beschikt over weinig werkplekken voor leerlingen. Onderzocht zou kunnen worden waar en hoe goede werkplekken voor leerlingen gecreëerd zouden kunnen worden.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.
Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De school werkt met de 1-zorgroute en de zorg op basisschool Tiliander is de afgelopen twee jaar steeds beter geborgd en verankerd in de school. Ontwikkelingen daarin zijn nog wel gaande; zo is het werken met groepsplannen op alle domeinen nog niet bij alle leerkrachten gemeengoed. Verder wordt opgemerkt dat bij het teamgesprek het team van Tiliander heel duidelijk liet weten dat zij nog steeds heel kritisch staan t.o.v. van de nieuwe wet. Het team heeft sterk het gevoel dat er rondom passend onderwijs 'een donkere wolk van geld hangt', waardoor het belang van het kind niet altijd op de eerste plaats komt.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het Handelingsgericht werken en het werken met groepsplannen op alle domeinen (dus ook voor taal) in alle klassen en bij alle leerkrachten kunnen nog verder ontwikkeld worden op basisschool Tiliander. Ook kan besloten worden om de groepsplannen vaker dan twee keer per jaar bij te stellen (bijvoorbeeld drie of vier keer per jaar), waardoor de zorg nog sterker ingezet kan worden.

Suggestie is verder om een systeem in te voeren voor het volgen van de sociaal- emotionele ontwikkeling van leerlingen (aanvullend op het Cito-leerlingvolgsysteem en Volglijn)

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.
Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Indien nodig geacht door school, ouders of andere ondersteuningsorganisaties wordt samenwerking gezocht met diverse partners binnen en buiten het onderwijs.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Gezien de doelgroep en de problematiek lijkt de samenwerking met anderen voldoende functioneel en naar behoefte.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het overgrote deel van de collega's van Tiliander merkt niet zo heel veel van Passend Onderwijs. Het is niet zo dat er tussentijds heel veel zorgleerlingen extra de school inkomen. (de leerkrachten groeien zes jaar mee met hun leerlingen).

De kleuterbouw, de intern begeleiders en de directie daarentegen geeft wel aan dat er iets veranderd is. Zij moeten sneller en alerter zijn bij de aanname van leerlingen. Heel soms is al bij de intake duidelijk dat er sprake is van zware zorg en aandacht. In deze tijden van passend onderwijs moet de school dan soms aangeven dat er helaas geen plek is voor dat kind op Tiliander; ook omdat zij het profiel daarvoor niet in huis hebben. Vroeger zou men kinderen toch eerder een kans willen geven, maar nu hangt er "een donkere wolk van geld" omheen wat de beslissing soms anders doet doorslaan, aldus het team van Tiliander. Aannee en verwijzing van een zorgkind kan de school duizenden euro's per jaar kosten. "Een eenpitter kan hierdoor failliet gaan, aldus de directeur". Het gevolg is dus nu dat er strenger bij het aanname wordt gekeken, maar ook dat men in de eerste zes maanden sneller en alerter kijkt wat 'voor vlees men in de kuip heeft' en een leerling veel sneller dan vroeger naar de zorggroep doorspeelt. "We voelen ons toch minder vrij om het nog even wat langer aan te zien, aldus het team"; iets wat ze wel heel graag zouden willen, met name bij de kleuters, waarbij de vraag steeds is wat komt door het wennen op school en wat is er eventueel meer aan de hand. Een tweestrijd tussen die akelige druk en ieder kind een kans willen geven, zo wordt er gezegd. Het team vraagt ook om dit signaal nadrukkelijk bij de beleidsvoerders neer te leggen en aan te geven dat dit een ongewenst, maar reëel effect is van de nieuwe wet en de wijze waarop dit voor Plein 013 is geregeld.

De leerlingpopulatie van basisschool Tiliander verandert heel langzaam in de loop der tijd. De populatie wordt iets meer dan vroeger een afspiegeling van de wijk. Feit is dat er (iets) minder hoog opgeleide ouders binnenkomen, maar ook dat ouders soms minder bewust en expliciet voor de antroposofie hebben gekozen. 'Ouders kiezen nu ook voor deze school om andere redenen. Bijvoorbeeld omdat ze het een leuke gezellige school vinden, of omdat de speelplaats er zo leuk uitziet of omdat de herfstbazaar zo gezellig was'. Het team geeft aan dat op zich niet erg te vinden, maar dit vraagt wel van leerkrachten dat zij ouders wegwijs maken in de Antroposofie. De leerlingen komen ook steeds meer uit de wijk zelf. Als je kijkt naar de postcodes van de leerlingen dan komt 98% uit de directe kring van Tilburg (terwijl leerlingen vroeger van heinde en ver kwamen, zelfs nog uit Reuzel of België, speciaal omdat een antroposofische school was).

Het team geeft aan het liefst de extra zorg en de arrangementen zelf in de klas te willen geven en het liever niet buitenshuis te willen laten plaatsvinden. 'We willen ook graag onze identiteit bewaken' en dan is het fijn om die extra zorg zelf te geven. Bovendien geeft het team ook aan het zelf aan te kunnen en willen doen. Met ondersteuning (zoals nu vanuit Plein 013 steunpunt hoogbegaafde leerlingen, in de persoon van Stefan), werkt dat heel goed, aldus het team. 'Ieder kind heeft hier nog iets te leren, ook omdat we zo'n breed aanbod hebben. Dus ook een hoogbegaafdkind kan nog steeds veel uitdaging vinden in muziek of handvaardigheid'.

Veel zorgleerlingen op hun school zou ouders niet afschrikken. Vooral niet als je laat zien dat je ze goed kunt opvangen. Wel moet de klas in balans blijven. Als ouders vinden dat hun kind eronder gaat lijden, zullen ze gaan 'klagen' (en terecht volgens het team). 'Dat is nu het geval in een klas en we moeten waken dat dit in meer groepen gaat gebeuren, want dan krijgen we wel een imagoprobleem', aldus het team. Ouders vinden de aanwezigheid van de Peronniek-groep op basisschool Tiliander heel positief. 'Dit geeft ook het beeld dat wij vinden dat alle kinderen erbij horen'. De financiering voor de Peronniek-groep is ieder jaar weer onzeker, voor dit jaar is de groep echter weer financieel gegarandeerd.

Als het team van basisschool Tiliander zou mogen kiezen tussen extra handen of klasverkleining zou zij kiezen voor extra handen. 'Nu kan ik niet met een groepje apart werken, dat zou dan wel kunnen'.

Het team geeft aan dat zij ouders heel hard nodig hebben bij de zorg voor kinderen. Zeker als het gaat om een passend onderwijsaanbod voor kinderen.

Het team geeft verder aan dat zij vinden dat kinderen veel van elkaar kunnen leren, leren van elkaars verschillen. Ook op sociaal vlak. Daarom hecht het team ook zo aan het periode onderwijs (tussen 9 en 11 uur); dan spreek je de groep als een geheel aan. In het periode onderwijs volgen zij de vrije school- leerlijnen en *na 11 uur maken ze bij de inoefening inmiddels veel gebruik van allerlei methodieken (zoals Zo leer je kinderen lezen, Rekenrijk of Slagwerk*. 'Vroeger ontwikkelden we alles zelf, dat was enorm tijdsintensief'.

Het team heeft de volgende ambities voor de toekomst:

- Nog een breder aanbod de school binnenhalen (kooklessen, gezonde voeding, etc)
- Verdere professionalisering vanuit stichting Pallas (bijv voor rekenen en de Regenboogtraining; sociaal emotionele training voor kleuters)
- Leerkrachten nog meer dan nu inzetten op hun talenten (als je bijvoorbeeld goed bent in muziek of in schilderen; voor de kinderen is het ook goed om naast de vaste groepsleerkracht die zes jaar meegroeit ook andere gezichten door de week te zien).

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☐ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☐ laag
- ☐ gemiddeld
- ☐ hoog
- ☒ matig
- ☐ sterk

De ouderpopulatie op basisschool Tiliander verandert enigszins de laatste jaren. De school wordt steeds meer een wijksschool, wat tot gevolg heeft dat de gezinnen ook gemêleerder worden. Er zijn matige verschillen tussen ouders als het gaat om het opleidingsniveau en de sociaal economische -achtergrond van ouders. Het percentage gewichtenleerlingen is nagenoeg nul. Het zijn er zo weinig, dat dit niet wordt bijgehouden.

- *thuis taal:*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

Ook op het punt van thuistalen is de school enigszins gevarieerder geworden. Er komen weliswaar steeds meer anderstalige kinderen de school binnen, maar deze aantallen zijn nog steeds niet heel groot (in vergelijking met de rest van Nederland).

- *culturele achtergrond*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

Zie opmerkingen bij de vorige vraag. Als gevolg van een bredere leerlingpopulatie zijn de culturele achtergronden ook wat meer uiteenlopend geworden. Maar basisschool Tiliander is nog steeds te karakteriseren als een witte school met relatief veel hoogopgeleiden.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☐ matig
- ☒ sterk

De ervaren verschillen in leren zijn groot volgens de respondenten. Het is nog steeds zo dat 'de bovenkant' sterker vertegenwoordigd is dan 'de onderkant'.

- *leerstijlen*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Er is veel oog voor de verschillende leerstijlen van kinderen en de vrije school springt daar in haar onderwijs veelvuldig op in.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☒	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40 %)

Toelichting

Het aantal leerlingen dat speciale behoeften heeft in het gedrag en de omgang verschilt sterk per groep (maar gemiddeld zijn dat er 1 of 2).

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☒	☐	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☐	☒	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☐	☐	☒	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☒	☐	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☐	☐	☒	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☒	☐	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

toelichting

Het onderwijsconcept van basisschool Tiliander is sterk jaarklassengebonden. Visie is dat kinderen zich in hun leeftijdsgroep allemaal op dezelfde wijze ontwikkelen en vandaar dat men deze groep zoveel mogelijk bij elkaar wil laten en van elkaar wil laten leren.

Men kiest er bewust niet voor om klasse overstijgend te werken. Met de 'Plusklas' bijvoorbeeld heeft men dit geprobeerd, maar verschillende leeftijden mengen blijft de school lastig en niet wenselijk vinden.

Het periode onderwijs (9-11 uur) is erg belangrijk op de school. Daarin vindt ook de centrale instructie plaats. Dan werken ze aan de vrije school-leerlijnen en doelen (waar de inspectie dan weer streng op toekijkt). Na 11 uur oefenen de kinderen op niveau. In die tijd wordt ook gewerkt met de groepsplannen. Vroeger maakte ze daar allerlei materialen zelf bij en nu destilleert men dat uit de methodieken (bijvoorbeeld: Zo leer je kinderen lezen en spellen, Tekstverwerken, Rekenrijk of Slagwerk). Deze methodieken gebruikt de school dus vooral voor de verwerkingsstof, bij het inoefenen.

De leerkracht is sterk sturend op Tiliander.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☒ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☐ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting

De school geeft individuele aandacht buiten de groep middels RT voor een aantal leerlingen in groep 3-8 en de 'Plusklas' (momenteel voor zes leerlingen). Ook gaan een aantal kinderen uit groep 8 naar het 'pré- gymnasium'. Ouders en de onderwijsassistent (in groep 3) geven individuele aandacht in de groep. Groepsaandacht wordt gegeven in het werken met de groepsplannen. Voor rekenen waren er al groepsplannen, voor taal zijn deze nog in ontwikkeling.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting

Het differentiëren voor verschillende leerstijlen is geïntegreerd in de vrije school aanpak. De stof wordt bewust op verschillende manieren aangeboden (bijvoorbeeld auditief, visueel, met bewegingen en met kunstzinnige werkvormen). Men wil dat ieder kind zich veelzijdig kan ontwikkelen op basisschool Tiliander.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

De school heeft 232 leerlingen, verdeeld over tien groepen. Er zijn drie kleutergroepen en van alle jaarklassen is er steeds één klas. De benaming van de groepen is ook anders op de vrije school. Groep 3 wordt de eerste klas genoemd. De basisschool besluit dus met de zesde klas. De school hecht sterk aan het jaarklassensysteem, vanuit de visie dat kinderen van dezelfde leeftijd zich in eenzelfde ontwikkelingsfase en leefwereld bevinden en ontwikkelen. Mengen van leeftijden en klassen is dus niet aan de orde. De leerkracht groeit zes jaar mee met de klas. Leerlingen krijgen wel diverse vaklessen, zodat zij kunnen wennen aan andere leerkrachten. De gemiddelde groepsgrootte op basisschool Tiliander is 25.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 100 %

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 80 %

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 80%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: > 90%

toelichting

De gesprekspartners geven aan het heel lastig te vinden om inschattingen te maken van bovenstaande percentages.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting

Deze teamaanpak is nog wel in ontwikkeling, zo wordt opgemerkt.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☒ niet of nauwelijks
- ☐ soms
- ☐ vaak

Toelichting

Ouders worden bij heel veel zaken intensief betrokken op basisschool Tiliander, maar niet over de manier van lesgeven of hoe de lesstof eruit ziet. Wel leggen zij hier achteraf verantwoording over af naar ouders.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

De geïnterviewden beschrijven de teamexpertise van basisschool Tiliander het meest sterk op het kunstzinnige en creatieve vlak. Men wil de inhoud niet alleen via de cognitie aanbieden.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - **in** de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

Toelichting: Als extra begeleiding in de klas, worden alleen de handen bovenop de reguliere groepsleerkracht berekend. Het gaat dan bij basisschool Tiliander om de onderwijsassistent in groep 3 (2 uur per week), de inzet van ouders in de diverse groepen (8 uur per week) en de vakleerkracht Euritmie (15 uur per week; bij deze lessen is de groepsleerkracht ook aanwezig). In totaal gaan het om ongeveer 25 uur per week.

- **buiten** de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

*Toelichting.
Buiten de klas wordt RT gegeven (6 uur per week) en een geselecteerde leerlingen volgen een blok (tien weken per jaar) de 'Plusklas'.*

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Materialen met speciale didactische kenmerken: Maatwerk, Somplex, Speciale Leesbegeleiding, Taalzee, Rekentuin, Spelling in de lift plus, Veilig in stapjes, Zuidvallei, Piccolo (taal en spelling), Somplex, spelletjes van Som, Vooruit en Vierkant voor wiskunde. Materialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken: Methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Regenboogtraining (van BVS-schooladvies) en Doos en Huis vol gevoelens en de Meichenbaum-methode.

In verband met kindspecifieke fysieke belemmeringen zijn aangepaste tafels en stoelen, wiebelkussens, zitzak, lap tops, verzwaringsknuffel en speciale pennen beschikbaar.

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

In de ruimtelijke omgeving van de school is niets veranderd. Basisschool Tiliander is rolstoeltoegankelijk. De school heeft een time out ruimte. Het schoolplein is groot en bijzonder groen en uitdagend aangelegd. Op het schoolplein zijn ook tuintjes voor de leerlingen. Er is een apart kleuterplein. De school heeft een handenarbeidlokaal, een apart speel- en gymlokaal, een keuken voor leerlingen (op de Peronniek groep). Ook is er een mooie grote aula met verhoging. Voor verzorging zijn geen specifieke ruimten voorhanden, maar er zou ruimte zijn om andere lokalen daarvoor om te bouwen (indien nodig). De school mag gebruik maken van de ruimtes van Peronniek.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
Nee	Ja, alles snel via Plein013 beschikbaar	visuele beperkingen
Nee	↓	auditieve beperkingen
Nee		spraak/taal belemmeringen
Ja		cognitieve beperkingen
Nee	idem	motorische beperkingen
Nee		beperkingen door langdurige ziekte
Ja		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
Ja	↓	ADHD
Ja		dyslexie
Nee	idem	overige psychiatrische aandoeningen
Nee		gedragsproblemen
Nee	↓	onderwijsachterstanden andere culturen
Nee		anders, nl. ....

Toelichting: de gecertificeerde expertise intern op basisschool Tiliander is gelijk aan de situatie in 2013.

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				X
Bureau Jeugdzorg		X		
GGD			X	
GGZ		X		
MEE		X		
(Kinder)ziekenhuis		X		
Revalidatiekliniek		X		
Justitiële inrichting	X			
Gemeente, leerplicht			X	
Politie			X	
Anders...., nl. Fysiotherapeuten en logopedie				X

Toelichting: Bij politie gaat het parkeerplicht.

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

Beschrijving: Het eigenaarschap voor de zorg ligt op basisschool Tiliander heel duidelijk bij de groepsleerkracht. Ook omdat die zes jaar met de kinderen meegroeit. De ib-ers zijn ondersteunend aan de leerkracht.

- *De plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*
Beschrijving: De signalering (en eventuele diagnostisering) bij de kleuters moet als gevolg van de nieuwe wet in de eerste zes maanden plaatsvinden.
De structuur is veranderd en nog in ontwikkeling. Er is een groeidocument en een zorgarrangement.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Beschrijving: Naast Volglijn wordt nu ParnasSys als pilot gebruikt. Het leerlingvolgsysteem van Cito wordt ook sinds enkele jaren gebruikt.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

Beschrijving: De zorg is sterker verankerd in de school sinds 2013. De school werkt nog steeds volgens de 1-zorgroute. Twee keer per jaar vinden er groepsbesprekingen plaats (naar aanleiding de Cito- toets afnames). Ook de leerlingbesprekingen volgen deze systematiek. Besprekingen voor leerlingen in zorgtrajecten vinden vaker plaats (deze zorg vindt plaats in periodes van 10 weken). Iedere week vindt er zorgoverleg (tussen de directeur en de twee IB'ers) en kindbespreking plaats. Tot slot wordt er zes keer per jaar groot zorgoverleg georganiseerd (SMW en GGD). Kenmerkend voor Tiliander is verder dat er tussendoor veel informeel overleg over de kinderen wordt gehouden. Deze structuur werkt voor de school. Er zijn korte lijntjes. Door het aansluiten bij de stichting Pallas is het eenvoudiger om uit te wisselen met andere scholen (bijvoorbeeld in het lb-netwerk).

Opgemerkt wordt dat er aan het eind van het schooljaar geen overdracht van gegevens hoeft plaats te vinden van de 'oude' leerkracht naar de 'nieuwe' leerkracht. De leerkrachten gaan immers mee met hun leerlingen.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

beschrijving: Alle bovenstaande protocollen zijn aanwezig op basisschool Tiliander.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Beschrijving: De rol van ouders is het meest sterk bij het vaststellen van de onderwijsbehoefte. Er is meer dialoog, en de arrangementen maken het concreter dan vroeger, zo wordt opgemerkt.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Toelichting: men werkt niet heel intensief samen met de andere scholen in de buurt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Beschrijving: Er vindt overleg en informatie uitwisseling plaats met de andere scholen van Plein013. Hierbij is niet zozeer sprake van samenwerking. Met de twee andere Parelklassen is dit wel het geval.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Beschrijving: De samenwerking binnen het bestuur is wel intensiever van aard. Zo is er ib-netwerkoverleg en schoolleidersnetwerk.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Beschrijving: De samenwerking met Plein013 bestaat alleen uit samenwerking met het steunpunt Hoogbegaafde leerlingen (zes leerlingen) en Playing for succes (dit jaar twee leerlingen).

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Beschrijving: Tiliander heeft een peuterspeelzaal in huis, met wie ook echt inhoudelijk wordt samengewerkt. De doorstroom wordt steeds sterker (nu 80 %). Voor de overgang naar het voortgezet onderwijs wordt samengewerkt met vier vo-scholen. Dit jaar gaan zeven leerlingen gedurende tien dagen per jaar naar een vo-school

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Beschrijving: Er is contact en men is van elkaar op de hoogte. Er vinden ook consultaties plaats. Ook omdat Peronniek valt onder cluster 3 (ZML).

Afsluitende opmerkingen:

Qua ambities geven de geïnterviewden aan dat men coöperatieve werkvormen meer structureel wil gaan inzetten op basisschool Tiliander.